

Correctievoorschrift VWO

2023

tijdvak 1

economie

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van drie scorepunten voor het hele examen.

Indien aan een gevraagde berekening geen eis is toegevoegd ten aanzien van de nauwkeurigheid van de afronding, dan elke juiste manier van afronding goed rekenen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Content

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Superstream heeft nu nieuwe kredieten afgesloten en via deze leningen bedrijfsinvesteringen naar voren gehaald 1
- Om later deze leningen af te lossen (en rentebetalingen) te doen waardoor zij later minder besteden / investeren 1

2 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Superstream zorgt door het voeren van een niet-kostendekkende prijs dat bedrijven niet / minder snel toetreden, omdat andere bedrijven (risico lopen dat ze) de (forse) investeringen niet kunnen terugverdienen.
- Als (potentiële) concurrenten mee gaan in de niet-kostendekkende prijs, zullen ze geen winst kunnen maken en is er minder prikkel om tot de markt toe te treden / worden potentiële toetreders ontmoedigd.

3 maximumscore 3

Een juist antwoord in relatie tot de context van Superstream bevat:

- De marktvorm verandert in een monopolie en de GO-curve verschuift naar rechts 1
- De vraag wordt prijsinelastischer / minder prijselastisch: een prijsverhoging leidt tot een relatief lagere afzetdaling waardoor de omzet stijgt 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door het verdwijnen van concurrenten is Superstream een monopolist geworden waardoor de totale vraag naar abonnementen van Superstream toeneemt en de GO-curve naar rechts verschuift 1
- Door een monopolie kunnen mensen niet overstappen naar een concurrent waardoor de vraag nu minder zal dalen bij eenzelfde prijsverhoging. De vraag wordt prijsinelastischer. Hierdoor leidt een prijsverhoging tot een toename van de omzet 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Superstream streeft naar maximale totale winst, dus $MO = MK$.
MO is af te leiden via de GO-formule.
 $GO = 200 - 10Q \rightarrow TO = 200Q - 10Q^2 \rightarrow MO = 200 - 20Q$
 $MO = MK \rightarrow 200 - 20Q = 2 \rightarrow Q = 9,9$ (miljoen) 1
- Invullen $Q = 9,9$ bij de GO-lijn: $GO = 200 - (10 \times 9,9) = \text{€ } 101$ 1

Opmerking:

Als bij de eerste deelscore Q in figuur 1 wordt afgelezen in plaats van berekend, geen scorepunt toekennen voor de eerste deelscore.

5 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door de verhoging van de verkoopprijs zal de afzet afnemen. Hierdoor daalt het totale surplus in de markt 1
- Het consumentensurplus daalt door een hogere prijs / lagere vraag. Het producentensurplus stijgt door een hogere prijs (en daalt door de afzetverlaging). Het producentensurplus zal als deel van het totale surplus toenemen 1

Opgave 2 Aruba

6 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Door een koppeling van de florin met de dollar wordt een duurdere import als gevolg van een wisselkoersdaling (met de VS) vermeden, (waardoor de inflatie in Aruba lager kan zijn).

7 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Als de centrale bank van Aruba de rente verhoogt, zal (door het vrije kapitaalverkeer) de kapitaalinstroom van beleggers uit het buitenland toenemen 1
- hierdoor ontstaat meer vraag naar de Arubaanse florin waardoor de wisselkoers apprecieert en bij een vaste wisselkoers wil de centrale bank dit voorkomen 1

8 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Door de afgenomen investeringen in zonnepanelen en windturbines daalt de vraag naar de AWG (bij elke wisselkoers). Bij een verschuiving van de vraag naar links zal (bij een gegeven aanbod) de koers van de AWG in dollars dalen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

(De interventie moet een toename van de autonome vraag zijn om de koersdaling van 0,558 USD naar 0,50 USD te voorkomen. Dit is het verschil tussen de gevraagde hoeveelheid AWG en de aangeboden hoeveelheid AWG bij de koers van 0,50 USD.)

- $Q_v = -2P + 2,68 \rightarrow Q_v = -2 \times 0,50 + 2,68 = 1,68$
 $Q_a = 3P - 0,11 \rightarrow Q_a = 3 \times 0,50 - 0,11 = 1,39$ 1
- Er moet $1,68 - 1,39 = 0,29$ miljoen AWG opgekocht worden 1

10 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Doordat de lagere inkomens minder werk hebben, ontvangen ze minder inkomen uit arbeid / ondernemerschap / kapitaal / natuur 1
- De relatieve inkomensverschillen tussen arm en rijk worden groter en dus stijgt de Gini-coëfficiënt van de primaire inkomens 1

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het besteedbaar inkomen van de werkenden neemt toe. Hierdoor zal de consumptie / de vraag naar goederen en diensten stijgen op Aruba 1
- Hierdoor stijgt de productie en daarmee kan de vraag naar arbeid stijgen (en kan de werkgelegenheid toenemen) 1

Opmerking

Voor een antwoord via het aanbod van arbeid worden geen scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Bij wanbetaling afrekenen

12 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Er is sprake van tegengestelde belangen: De verzekeraar wil (als principaal) betaald worden. Het inkopende bedrijf (als agent) kan / wil de betaling wellicht niet meer voldoen 1
- Er is asymmetrische informatie omdat de kredietverzekeraar onvoldoende informatie heeft of het inkopende bedrijf aan de betaling kan voldoen 1
- De derde voorwaarde / het doorberekenen van de incassokosten 1

13 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat in relatie tot de context:

- Twee juiste verzekeringsvoorwaarden: de eerste voorwaarde / eigen risico en de vierde voorwaarde / bonus-malussysteem 1
- Een uitleg dat deze twee voorwaarden moral hazard verminderen 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- De eerste voorwaarde / een eigen risico stelt dat de leverancier een deel van de claim zelf betaalt (10%). De vierde voorwaarde / een bonus-malussysteem 1
- Door deze voorwaarden heeft de leverancier zelf een financieel nadeel naarmate de leverancier meer claimt, en dus is er een prikkel om minder te claimen 1

Opmerking

Als een kandidaat bij de eerste deelscore premiedifferentiatie als antwoord opgeeft, geen scorepunten toekennen voor de eerste deelscore.

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het invoeren van een bonus-malussysteem (de vierde voorwaarde) / vrijwillig eigen risico zorgt ervoor dat goede risico's een lagere premie betalen 1
- Hierdoor zullen goede risico's zich (meer) gaan verzekeren waardoor averechtse selectie vermindert 1

of

- Het invoeren van een verplichte verzekering zorgt ervoor dat goede risico's zich moeten verzekeren 1
- Hierdoor is er geen sprake meer van averechtse selectie 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Het verwachte schadebedrag = de som van het aantal contracten x de gemiddelde omzet x kans op wanbetaling:
 $(20 \times 1 \text{ miljoen} \times 0,05\%) + (30 \times 0,5 \text{ miljoen} \times 0,2\%) + (80 \times 0,25 \text{ miljoen} \times 0,2\%) = \text{€ } 80.000$ 1
- De premie opslag = $80.000 \times 0,20 = \text{€ } 16.000$
Totale premie = $80.000 + 16.000 = \text{€ } 96.000$ 1

Opgave 4 Achter het net vissen

16 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- In de evenwichtssituatie geldt: $Q_v = Q_a$
 $(6.000 - 125P = 375P - 3.000) \rightarrow P = 18 \text{ badi.}$
De huidige productie (Q_a , visvangst) is gelijk aan $(375 \times 18) - 3.000 = 3.750 \text{ ton vis}$ 1
- De groei van vis is gelijk aan $0,03 \times 80.000 = 2.400 \text{ ton vis}$. Dit betekent dat er (in de eerste maand) teveel wordt gevisd ($3.750 > 2.400$) 1
- Omdat de visstand kleiner wordt, zal de groei (van 3%) steeds kleiner worden en dus de situatie sneller verslechteren 1

17 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door de innovatieve investeringen dalen de marginale kosten van de visvangst, dus de MK-lijn schuift naar beneden 1
- Aanbieders kunnen bij iedere prijs meer aanbieden en dus verschuift de collectieve aanbodlijn naar rechts. Op de collectieve vismarkt ontstaat een nieuw evenwicht met een lagere prijs 1
- Door de lagere prijs zal de gevraagde hoeveelheid vis stijgen. Hierdoor stijgt de totale visvangst nog verder (en verslechtert de situatie) 1

Opmerkingen

- *Het tweede scorepunt uitsluitend toekennen als het een logisch gevolg is van de eerste deelscore*
- *Het derde scorepunt uitsluitend toekennen als er wordt geredeneerd naar een verslechtering van de situatie*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- (Door een heffing verschuift de binnenlandse aanbodlijn naar links. Deze moet verschuiven zodat de gevraagde hoeveelheid gelijk is aan de aangroei, bij 2.400 ton.)
Qv moet 2.400 worden →
 $2.400 = 6.000 - 125P \rightarrow P = 28,80$ (marktprijs) 1
- Het aanbod $Q_a = 2.400$ wordt bereikt bij een prijs van:
 $375P - 3.000 = 2.400 \rightarrow P = 14,40$
Het verschil is de heffing: $28,80 - 14,40 = 14,40$ 1

Opmerking

Als op correcte wijze wordt doorgerekend met een antwoord uit vraag 16 moeten scorepunten worden toegekend.

19 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het quotum in (het totaal van) de vergunningen moet kleiner of gelijk zijn aan de visgroei, 1
- Er moet sprake zijn van controle / dwang / handhaving op naleving van het quotum / de vergunningen 1

Opgave 5 Belastingverhoging

20 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Een verlaging van de heffingskorting (HK) van € 2 miljard leidt tot een daling van het bbp met € 3 miljard. De multiplier is $\Delta Y / \Delta HK \rightarrow -3 / -2 = 1,5$ 1
- Door de verlaging van de heffingskorting daalt de consumptie waardoor het bbp daalt. Door het lagere inkomen dalen de bestedingen verder, waardoor het inkomen nog verder daalt. Op termijn daalt het inkomen (met € 3 miljard) meer dan de daling van de heffingskorting (met 2 miljard) 1

21 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door de situatie van onderbesteding daalt de effectieve vraag en ontstaat een lagere inflatie (dan verwacht, $1,3\% < 2\%$) 1
- De productiekosten liggen op korte termijn vast en de verkoopprijs stijgt minder hard, waardoor de winstmarge afneemt / de reële productiekosten stijgen en daarom daalt het aanbod. (Dit is een verschuiving langs de GA-curve) 1

Vraag	Antwoord	Scores
22 maximumscore 2	Een voorbeeld van een juist antwoord is:	
	Over de tijd passen de inflatieverwachtingen zich aan: door een (verwachte) lagere inflatie worden lonen / inkooprijzen opnieuw onderhandeld en lager vastgesteld	1
	Hierdoor dalen reële productiekosten (gegeven de inflatieverwachting) en schuift de GA-curve naar beneden	1
23 maximumscore 2	Een voorbeeld van een juist antwoord is:	
	Als de centrale bank de rente niet aanpast zal door de verlaging van de algemene heffingskorting het bbp afnemen (tot € 327 miljard). Door het lagere inkomen zullen de belastingopbrengsten lager zijn dan verwacht / de uitgaven aan uitkeringen toenemen (uitverdieneffect)	1
	Hierdoor verslechtert het overheidssaldo. Om dit tegen te gaan zal de overheid dus meer moeten bezuinigen om de gewenste verbetering van het overheidssaldo te bereiken	1
24 maximumscore 2	Een voorbeeld van een juist antwoord is:	
	De monetaristische visie gaat uit van een grotere rentegevoeligheid van de consumptie / investeringen dan de Keynesiaanse visie. Dat leidt ertoe dat bij de monetaristische visie de IS-curve vlakker is	1
	Een relatief kleinere renteverlaging zal leiden tot eenzelfde stijging van de consumptie / investeringen waardoor (bestedingsevenwicht en) een stabiele inflatie wordt bereikt	1

Opgave 6 Circulaire economie

25 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat in relatie tot de context:

Een correcte afweging tussen de verandering van het bbp en de verandering van de (monetaire) milieuschade.

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- In een circulaire economie neemt de productie via gerecyclede grondstoffen toe ten opzichte van de niet-gerecyclede productie. Dit is minder milieuvervuילend 1
- Dit betekent dat de (monetaire) schade aan het milieu bij gelijkblijvende productie daalt waardoor het groen bbp kan stijgen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Als de grondstoffenvoorraad kleiner wordt / het aanbod op de markt voor grondstoffen daalt, zal de prijs van deze grondstoffen stijgen 1
- Hierdoor zal er meer vraag worden uitgeoefend naar recyclebaar afval en neemt de bereidheid toe te betalen voor dit afval / een infrastructuur op te zetten voor consumenten om dit afval in te leveren (pijl A) 1

27 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Door statiegeld worden meer flesjes ingeleverd. Daardoor is er minder zwerfafval, waardoor de kosten van het opruimen / schoonmaken voor de maatschappij dalen.

28 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

(Break-even wordt bereikt bij $TO = TK$)

$TO = 6q$ en $TK = 180.000 + 2q + aq$ (a = inkoopkosten van afval)

$q = 100.000$, waardoor $TO = 600.000$ en $TK = 180.000 + 200.000 + aq$

De inkoopkosten mogen maximaal € 220.000 bedragen, waardoor de inkoopprijs maximaal € 2,20 per kilogram is.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Schoon heeft een specifieke investering / een investering met verzonken kosten gedaan in een verwerkingsinstallatie voor het verwerken van het afval van Cirkel. Als Cirkel een hogere prijs eist, kan de kostprijs (van Schoon) hoger worden dan de verkoopprijs. Schoon kan zijn eerdere investering niet meer terugverdienen.
- Schoon heeft een specifieke investering / een investering met verzonken kosten gedaan in een verwerkingsinstallatie voor het verwerken van het afval van Cirkel. Als Cirkel een prijs eist van bijvoorbeeld € 2,50 per kilogram, kan Schoon een verlies draaien van: $(TO - TK) = 100.000 \times € 6 - (100.000 \times € 2,50 + 100.000 \times € 2 + € 180.000) = -€ 30.000$. Na de investering is een verlies van € 30.000 beter dan de situatie zonder contract (een verlies van € 135.000). Schoon kan zijn eerdere investering niet meer terugverdienen.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 1 juni te accorderen.

Ook na 1 juni kunt u nog tot en met 13 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

bron 1 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023